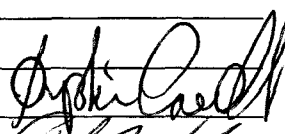
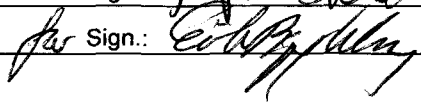

KI-notat nr.: 35/2011 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Berland kraft as/ Fossvatn kraftverk		
Fylke/kommune:	Rogaland/Bjerkreim		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Kristine Naas	for Sign.:	
Dato:	20 OKT 2011		
Vår ref.:	NVE 200700008-26 ki/krn		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Middelthuns gate 29
Postboks 5091 Majorstua
0301 OSLO
Telefon: 22 95 95 95
Telefaks: 22 95 90 00
E-post: nve@nve.no
Internett: www.nve.no
Org. nr.:
NO 970 205 039 MVA
Bankkonto:
0827 10 14156

Søknad om tillatelse til Fossvatn kraftverk i Bjerkreim kommune, Rogaland fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	3
Høring og distriktsbehandling	5
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	16
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	17
NVEs vurdering	22
NVEs konklusjon	30

Sammendrag

Berland Kraft as søker om å få konsesjon til å utnytte fallet mellom Fossvatn og Mjåvatn i Bjerkreimsvassdraget, Rogaland. De søker også om å regulere Fossvatn med 1 m, mellom kote 214,5 og 215,5. Kraftverket vil få en maksimal installert effekt på 0,395 MW og en årlig produksjon på ca. 1,5 GWh.

Bjerkreimsvassdraget ble vernet ved Supplering av verneplan for vassdrag (St.prp. 75 (2003-2004)). Samtidig ble det åpnet for konsesjonsbehandling av små kraftverk med installert effekt opp til 3 MW. Vassdraget er også et nasjonalt laksevassdrag (St.prp. 32 (2006-2007)), men omsøkt tiltaket berører ikke anadrom strekning.

Søknaden gjelder opprusting og utvidelse av eksisterende kraftverk. Ved inntaket gjøres bruk av eksisterende dam, som rustes opp. Eksisterende rørgate vil fjernes og erstattes med ny.

Flertallet av høringspartene anbefaler at det gis konsesjon, til dels på visse forutsetninger. Bjerkreim kommune anbefaler at det gis konsesjon og mener de avbøtende tiltakene som er beskrevet er tilstrekkelige. Fylkesmannen i Rogaland mener det kan gis konsesjon dersom slukeevnen ikke

overstiger 60 % av middelvannføringen, at dammen rustes skånsomt opp og at ny regulering ikke medfører endret bruk av magasinet. Rogaland fylkeskommune tilrår konsesjon dersom kulturminneinteressene ivaretas. Bjerkreim Jeger- og Fiskerforening mener det kan gis konsesjon dersom det tas hensyn til verdiene i og rundt vassdraget. Bjerkreim Bondelag og Bjerkreim Elveeigarlag DA er positive til at en konsesjon gis og peker på de positive virkningene for lokalsamfunnet, gårdsbruk og næringslivet. Stavanger Turistforening er positive til en konsesjon med begrunnelse i at omsøkt prosjekt innebærer en opprusting av eksisterende anlegg. Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland mener det kan gis konsesjon dersom slukeevnen ikke overstiger 50 % av middelvannføringen, og minstevannføringen settes til 10 %. Dalane energi uttaler kraftverket kan knyttes til nettet, men med en høyere kostnad enn forespeilet. Norsk Ornitologisk forening uttaler at en rødlistet art hekker i området. Naturvernforbundet i Rogaland mener søknaden bør avslås. Alf Kåre og Marion Gåsland har hytte ved Fossvatn og er skeptisk til heving av vannspeilet.

NVE har merket seg at Bjerkreimsvassdraget har fått en særstilling når det gjelder etablering av kraftverk i vernede vassdrag ved at det er tillatt installert effekt opp til 3 MW. NVE anser derfor at etablering av mindre kraftverk i små sidegreiner til hovedvassdraget kan aksepteres så lenge det ikke går på bekostning av de mer spesifikt omtalte verneverdiene.

Kraftverket vil gi inntekter til søker, samt økte skatteinntekter til kommunen. Videre vil prosjektet føre til en styrking av næringsgrunnlaget og økt sysselsetting i anleggs- og driftsperioden.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 1,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I 2010 klarerte NVE om lag 0,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

Ulempene er knyttet til at vassdragets naturlige hydrologiske variasjon reduseres. Ulempene kan etter vårt syn avbøtes i tilstrekkelig grad ved at maksimal slukeevne reduseres og at opprusting av dam og rørgate vil virke positivt på omgivelsene. Tiltaket berører ikke anadrom strekning, så vassdragets status som nasjonalt laksevassdrag vil ikke bli berørt.

NVE legger vekt på at søknaden gjelder opprusting/utvidelse av eksisterende kraftverk, og at dette ikke slipper minstevannføring i dag. Videre ligger det omsøkte prosjektet i et område som er preget av aktivitet. Etter NVEs syn vil etablering av minstevannføring og en redusert slukeevne bidra til opprettholdelse av naturmangfoldet og den naturlige hydrologiske variasjonen i tråd med verneverdiene. Eksisterende damanlegg har behov for opprusting. NVE mener en konsesjon samlet, med vilkår om avbøtende tiltak, vil gi et bedre prosjekt enn om det fortsetter uten konsesjon.

NVE mener det er flere fordeler med prosjektet i forbindelse med oppgradering av Fossvatn kraftverk, og dette kan etter vårt syn gjennomføres uten at verneverdien svekkes. Tiltaket er derfor ikke i konflikt med vannressursloven § 35, 1. ledd, post 6 og 8. NVE mener fordelene ved det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir i medhold av vannressursloven § 8 Berland Kraft as tillatelse til å bygge Fossvatn kraftverk og regulere Fossvatn med 0,5 m i perioden 01.06-31.08 og 1 m i perioden 01.09-31.05. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Berland Kraft as, datert 09.04.2009:

"Berland Kraft as ønsker å utnytte vannfallet i Fossvatn i Bjerkreim kommune i Rogaland fylke, og søker herved om følgende tillatelser:

1. Etter vannressursloven §8, om tillatelse til:

- *å bygge Fossvatn minikraftverk hovedsakelig i samsvar med fremlagte planer*
- *å regulere Fossvatn mellom Kote 214,5 og 215,5*

2. Etter energiloven om tillatelse til:

- *bygging og drift av Fossvatn minikraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.*

Nødvendige opplysninger om tiltaket fremkommer av vedlagt utredning. Vi ber om en snarlig behandling av søknaden."

Hoveddata for prosjektet fremgår av tabellen under:

Fossvatn kraftverk, hoveddata				
TILSIG		Hovedalternativ	Alt. 2	Alt. 3
Nedbørfelt	km ²	4,57	4,57	4,57
Årlig tilsig til inntaket	mill. m ³	10,5		
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	73		
Middelvannføring	m ³ /s	0,334	0,33	0,33
Alm. lavvannføring	l/s	23	23	23
5-persentil sommer	l/s	25		
5-persentil vinter	l/s	53		
KRAFTVERK				
Inntak	moh.	215	215,5	215,5
Avløp	moh.	135	135,0	135
Brutto fallhøyde	m	80	80,5	80,5
Slukeevne, maks	m ³ /s	0,67	0,50	0,17
Slukeevne, min.	l/s	33	25	8
Tilløpsrør, diameter	m	0,450	0,45	0,35
Tilløpsrør lengde	m			
Inst. effekt, maks.	MW	0,395	0,314	0,109
Brukstid	t/år	3500	3999	5771
MAGASIN				
Magasinvolum	mill. m ³	0,182	0,2	0,2
HRV	moh	215,5	215,5	215,5
LRV	moh	214,5	214,5	214,5
PRODUKSJON				
Produksjon, vinter (1/10 – 30/4)	GWh		0,90	0,45
Produksjon, sommer (1/5 – 30/9)	GWh		0,36	0,18
Produksjon, årlig middel	GWh	1,5	1,25	0,63
ØKONOMI				
Utbyggingskostnad	mill. kr	4,5	4,95	3,64
Utbyggingspris	kr/kWh	3,15	3,95	5,78

Fossvatn kraftverk, Elektriske anlegg		
GENERATOR		
Ytelse	MVA	0,5
Spenning	kV	0,69
TRANSFORMATOR		
Ytelse	MVA	0,5
Omsetning	kV/kV	0,69/22
NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)		
Lengde	m	900
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		

Høring og distriktsbehandling

Denne søknaden er én av i alt seks søknader om bygging av kraftverk i Bjerkreimsvassdraget som NVE har sendt på høring samtidig for at høringspartene og NVE kan foreta en samlet helhetlig vurdering. Flere av høringsuttalelsene er avgitt for alle kraftverkene i ett dokument, og NVE har til en viss grad bare referert det som gjelder Fossvatn kraftverk.

NVE har mottatt følgende høringsuttalelser til søknaden:

Bjerkreim kommune har i kommunestyremøte den 29.04.2009 vedtatt følgende:

„

1. Bjerkreim kommune anbefaler at NVE gir tillatelse til følgende kraftverk:

a. Vaule mikrokraftverk

b. Tengesdal minikraftverk

c. Ørsdal småkraftverk

d. Malmei småkraftverk

e. Fossvatn minikraftverk

f. Mjåvatn minikraftverk

2. Forholdet til kommuneplanen er omtalt i saksutredningen.

3. Bjerkreim kommune har ikke kjennskap til spesielle forhold ved noen av prosjektene som ikke er omtalt i søknadsdokumentene.

4. Bjerkreim kommune mener at de avbøtende tiltakene som søkerne selv har beskrevet i konsesjonssøknadene bør være tilstrekkelige, og ser ikke behov for ytterligere avbøtende tiltak.

5. I den grad det foreligger flere utbyggingsalternativer innenfor det enkelte kraftverket har Bjerkreim kommune ingen klare preferanser for enkeltalternativer.

Fra saksutredningen refereres følgende:

"Vurderinger

Saksbehandler er av den oppfatning at det er mulig å bygge små vannkraftverk i Bjerkreimsvassdraget, samtidig som man tar vare på de viktige verdiene i vassdraget. Etter det en kan bedømme ut fra tilgjengelige opplysninger vil alle de omsøkte tiltakene ha en overvekt av positive konsekvenser for lokalsamfunnet. Det vektlegges her spesielt den virkningen de omsøkte kraftstasjonene vil ha på økonomisk aktivitet i kommunen både i anleggsfasen og driftsfasen, samt den økte kraftproduksjonen av fornybar energi tiltakene medfører. Økt forsynings sikkerhet lokalt vil også være positivt. De seks tiltakene vil til sammen gi anslagsvis 27 GWh produksjon per år, noe som tilsvarer forbruket til 1300-1400 boliger. Ca 2/3 av dette kommer fra Ørdsalen småkraftverk. I Bjerkreim kommune er det ca 900 boliger.

En gjennomgang av de innsendte søknadene og konsekvensene av de omsøkte tiltakene viser at ulempene er små og i stor grad håndterbare ved at det settes i verk avbøtende tiltak. Kommunen har ikke kjennskap til spesielle lokale forhold som ikke er omtalt i søknadsdokumentene. I den grad det foreligger ulike utbyggingsalternativer for det enkelte kraftverk, har saksbehandler ingen klare preferanser for enkeltalternativer. Det anbefales derfor at formannskapet uttaler seg positivt til alle de innsendte søknadene.

Krav om reguleringsplaner.

De tiltakene som medfører bygging av demninger, rørgater, kraftstasjon, og som er plassert i LNF-område kan behandles som dispensasjon fra kommuneplanens arealdel dersom fylkesmannen og fylkeskommunen aksepterer dette. Kommunen kan imidlertid kreve reguleringsplan dersom dette anses som nødvendig for at alle interesser og hensyn skal bli ivarettatt.

Saksbehandler har vært i telefonisk kontakt med saksbehandler hos fylkesmannen, som opplyser på generelt grunnlag at det skal være meget små tiltak i LNF-områder for at fylkesmannen skal være villig til å saksbehandle tiltaket som en dispensasjonssak. Man må derfor være forberedt på at fylkesmannen krever at det utarbeides reguleringsplaner. Det er bedre at tiltakshaverne får denne informasjonen nå, og forholder seg til det, enn at det kommer som en overraskelse når dispensasjonssøknaden oversendes til fylkesmannen, slik plan- og bygningsloven krever.

Følgende av de omsøkte tiltakene gjelder områder der det er kulturminner som spesielt må tas hensyn til:

- Vaule mikrokraftverk
- Ørdsal småkraftverk
- Mjåvatn minikraftverk

For å sikre at disse områdene blir ivarettatt på en fullgod måte, anbefales det i alle fall at det stilles krav om utarbeidelse av reguleringsplaner for de opplistede kraftverkene, fra inntaksområdet til kraftstasjonen (ikke nedbørsområdet og ikke kraftlinjer ut av områdene). Anleggsveier må være med på reguleringsplanene.

Rådmannen tilrår at det kreves utarbeidet reguleringsplan for alle kraftverkene.

Økonomiske konsekvenser:

Bygging av disse kraftverkene vil ha en viss sysselsettingseffekt i anleggstiden. I driftstiden vil de generere inntekter for eierne som vil bli skattet lokalt.

Konsekvenser for barn og unge:

Ikke ved noen av de omsøkte kraftverkene er det påvist spesielle negative eller positive konsekvenser for barn og unge.

Beredskapsmessige konsekvenser:

Utbygging av disse kraftverkene er med på å styrke den lokale kraftproduksjonen. De ulike kraftverkene vil kunne produsere elektrisk kraft til å forsyne fra 30 (Vaule) til 900 (Ørsdal) husstander.

Rådmannen sitt forslag til vedtak:

1. Bjerkreim kommune anbefaler av NVE gir tillatelse til følgende kraftverk:

- a. Vaule mikrokraftverk*
- b. Tengesdal minikraftverk*
- c. Ørsdal småkraftverk*
- d. Malmei småkraftverk*
- e. Fossvatn minikraftverk*
- f. Mjøvatn minikraftverk*

2. Forholdet til kommuneplanen er omtalt i saksutredningen.

3. Bjerkreim kommune har ikke kjennskap til spesielle forhold ved noen av prosjektene som ikke er omtalt i søknadsdokumentene.

4. Bjerkreim kommune mener at de avbøtende tiltakene som søkerne selv har beskrevet i konsesjonssøknadene bør være tilstrekkelige, og ser ikke behov for ytterligere avbøtende tiltak.

5. I den grad det foreligger flere utbyggingsalternativer innenfor det enkelte kraftverket har Bjerkreim kommune ingen klare preferanser for enkeltalternativer.

6. Bjerkreim kommune vil kreve at for de kraftverkene (kraftstasjon, rørgater, anleggsveier) som er i strid med kommuneplanens arealdel må det utarbeides og vedtas reguleringsplan med tilhørende dokumenter før utbyggingen kan starte. Utarbeidelsen av disse planene blir utbyggers ansvar.

20.04.2009 Formannskapet – Møtebehandling:

Marthon Skårland foreslo å ta ut pkt. 6.

Marthon Skårland sitt forslag ble vedtatt med 5 mot 2 stemmer.

Pkt. 1-5 ble deretter enstemmig vedtatt."

Fylkesmannen i Rogaland uttaler i brev datert 04.09.2009:

"Bjerkreinvassdraget er vernet mot kraftutbygging i 2005 som supplering av Verneplan IV. Hovedregelen er at det ikke skal bygges kraftverk i vernede vassdrag. Et viktig kriterium ved vurderingen er hvorvidt naturlig vannføring eller tilnærmet normal vannføring opprettholdes. I disse sakene er tre av kraftverkene allerede i drift, og under hensyntaken til dette må aksepteres en større fraføring av vann enn i nye prosjekter. Ved vern av Bjerkreinvassdraget ble vedtatt en særbestemmelse som åpner for bygging av kraftverk på inntil 3 MW installert effekt, men likevel slik at de allemenne verneverdiene ikke svekkes nevneverdig. I Fylkesmannens tilråding er begge disse forhold vurdert.

Et annet forhold som denne saken illustrerer godt, er spørsmålet om hva som menes med et vernet vassdrag: Hvor mange mindre kraftverk kan en bygge før vassdraget ikke lenger kan ansees som vernet. Sum-effekter vil inntreffe på de fleste fagområder, bl. a. biologisk mangfold og landskapsvirkninger. Over tid vil summen av mange små inngrep/kraftverk kunne få utilsiktede og negative effekter i nedbørfeltet eller et geografisk område, virkninger som kan være i strid med verneformålet. Etter vår mening må det legges vekt på såkalte sum-effekter ved alle konsesjonssaker eller fritakssaker i verna vassdrag. Det gjelder også Bjerkreimsvassdraget.

[...]

Slukeevne/vannuttak: Tidligere var en slukeevne tilsvarende 15 % av middelvannføringen en "tommelfinger-regel" for maksimalt vannuttak i vernet vassdrag. Dette omfattet ikke bare kraftutbygginger, men vannuttak også til annet bruk. Denne grensen praktiseres ikke i dag men representerer likevel en antydning om akseptabelt vannuttak. I dag skal uttaket begrunnes i forhold til verneverdiene i det aktuelle vassdrag, noe som gjør at det i noen tilfeller ikke kan tas ut så mye som 15%, mens det i andre tilfeller kan tas ut mer. Vannuttak på opptil noen 10-talls prosent er i enkelte tilfeller akseptert, da uttaket ble vurdert å ikke svekke verneverdiene i det aktuelle vassdrag. Det er ikke eksempler på at det er gitt konsesjon til kraftverk med slukeevne på >50 % (Kjell Carm, pers. medd).

Et vannuttak på 200 %, som er omsøkt i de fleste av disse prosjektene, er alt for høyt, og vil, selv med minstevannføring, medføre at det meste av vannet i bekkene fjernes på permanent basis.

Reguleringsmagasiner: Fylkesmannen er generelt skeptisk til reguleringsmagasiner i tilknytning til mindre kraftverk. Vi har registrert samme skepsis i NVE, jfr. vurderinger av magasinbehov i Tveiteåno i Suldal. Her gjorde NVE en grundig gjennomgang av behovene for magasin, bl.a. i forhold til muligheene for dag/natt-kjøring og magasinering av flomvann (KTV-notat nr. 39/2003). Konklusjonen var at magasiner i slike småkraftverk bidro lite til effektbalansen, og at det kun var behov for mindre magasiner av rene driftshensyn. Miljøkonsekvensene av større magasinetableringer ble vurdert som større enn gevinsten. Resultatet var at NVE reduserte de omsøkte magasinvolumene i Tveiteåno betydelig.

I vernet vassdrag håndheves dette enda strengere, og etablering av reguleringsmagasiner vil i de fleste tilfellene ikke være forenlig med vernet.

Overføringer: Fylkesmannen mener generelt at overføringer vil representere et for stort teknisk inngrep til at det kan tillates i et vernet vassdrag. Normalt omfatter et slikt inngrep både sperredam og tunnel (evt. rør/kanal). En annen viktig innvending mot overføringer er at det fraførte vannet ikke tilbakeføres lenger nede i bekkestrengen.

I forbindelse med generelle konsesjonspliktverdinger har NVE uttalt at flere forhold "normalt" fører til konsesjonsplikt, deriblant overføringer og reguleringer utover naturlige årsvariasjoner (NVE-veileder 1/98). På den tid (1998) var "konsesjonsplikt" i vernet vassdrag, synonymt med avslag. Fylkesmannen tolker dette slik at også NVE er restriktive med å godta overføringer og reguleringsmagasiner i vernet vassdrag.

Generell vurdering

Eventuelle inngrep i vernet vassdrag skal vurderes opp i mot formålet med vernet. Her er imidlertid planlagte tekniske inngrep i mange tilfeller så omfattende at en detaljert vurdering opp i mot vernet ikke er nødvendig. Eksempelvis vil bortregulering av alt vann i et vassdrag (med unntak av minstevannføringen) være i strid med vassdragsvern generelt. Så høy utnyttelsesgrad er vanlig i vassdrag som ikke er vernet, så tillates den typen inngrep i vernet

vassdrag, så har begrepet "vern" ikke lenger noen praktisk betydning. Med unntak av Ørsdal, har omsøkt hovedalternativ i alle de andre prosjektene en planlagt slukeevne på 200 %, og tar således sikte på å benytte det meste av avløpet. Fylkesmannen mener at ingen av disse prosjektene kan gis konsesjon med en slukeevne i denne størrelsesorden.

Fylkesmannen mener også at nye reguleringsmagasiner og overføringer er såpass klart i strid med vassdragsvern generelt at det ikke er nødvendig med noen konkret begrunnelse opp i mot verneformålet i det aktuelle vassdrag.

De omsøkte prosjektene kan deles inn i to grupper:

Nye prosjekter	Malmei
	Vaule
	Mjåvatn
Modernisering av eksisterende kraftverk:	Fossvatn
	Tengesdal
	Ørsdal

Alle de tre sistnevnte prosjektene omfatter elve- og bekkestrekninger som allerede er utbygget. Felles for dem er at det ikke er noen krav til minstevannføring, noe som gjør at de utbygde strekningene periodevis kan gå tørre. I tillegg er eksisterende kraftanlegg nedslitt, umoderne og visuelt lite tiltalende. Fylkesmannen mener i utgangspunktet at disse eksisterende kraftverkene ikke kan vurderes like strengt som nye utbygginger.

Selv om vannføringen gjennomsnittlig vil være større med dagens reguleringsregime, er tørrleggingene som i dag periodevis inntreffer, svært uheldige. Ved ny regulering blir vannføringen i elva gjennomsnittlig lavere enn i dag, men tørrlegging unngås.

Fylkesmannen vurderer absolutt tørrlegging som mer skadelig enn en permanent redusert vannføring, og kan derfor godta en større utnyttelsesgrad i slike tilfeller enn ved nye utbygginger. Samtidig mener Fylkesmannen at det er betydelige fordeler med å få gamle "papirløse" reguleringsinngrep i ordnede former. Ut fra disse avveiningene har Fylkesmannen kommet til at det kan aksepteres slukeevner på inntil 60 % i de omsøkte prosjektene som har eksisterende reguleringer.

Også NVE har åpnet for at det kan foretas moderniseringer, og til en viss grad også utvidelser, av eksisterende utbygginger i vassdrag som seinere er vernet (NVE-veileder 1/98).

Virkninger av utbyggingen:

Fossvatn (eksisterende regulering): Også i dette prosjektet forutsettes en slukeevne på 200 % (hovedalternativet), som gjør at det meste av vannet i bekken fjernes på permanent basis.

En gammel regulering på 1 m forutsettes videreført. Dammen må rehabiliteres. Dersom rehabiliteringen av dammen gjennomføres skånsomt, og ny regulering ikke medfører endret bruk av magasinet, vurderes selve reguleringsmagasinet isolert sett å ikke være i konflikt med vernet. Prosjektet omfatter ingen overføringer.

Selve rørgaten blir liggende åpent, men krafllinjen graves ned.

Det er forutsatt sluppet minstevannføring tilsvarende alminnelig lavvannføring.

Deler av området har potensial for hønsehauk. Utbyggingen kan ha negative effekt for fossefall.

[...]

Konklusjon

[...]

Fossvatn: Også dette prosjektet er omsøkt med alt for stor slukeevne. Med samme begrunnelse som ovenfor mener Fylkesmannen at konsesjon kan gis dersom slukeevnen settes til 60 %.

Rogaland fylkeskommune v/fylkesutvalget behandlet søknaden den 12.05.2009 og gjorde følgende vedtak:

"Fylkesutvalget i Rogaland behandlet søknadene 12.05.2009 og fattet følgende vedtak:

Rogaland fylkeskommune tilrår at det gis konsesjon for bygging av [...] Fossvatn minikraftverk.

Rogaland fylkeskommune forutsetter at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven, jfr. saksforelegget."

Fra saksutredningen refereres følgende:

"Fylkesrådmannens vurderinger

Fylkesrådmannen legger til grunn at det er et nasjonalt mål å utnytte energiresursene i små vassdrag/små prosjekt i større vassdrag dersom de miljømessige ulempene ikke er for store – og at prosjektene har en klar, positiv virkning for lokalsamfunnet.

Fordi Bjerkreimsvassdraget er et vernet vassdrag, er vurderingen av forholdet til de miljømessige ulempene viktigere enn for andre vassdrag. Bjerkreimsvassdraget har meget store verdier knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturmiljø.

I tillegg til status som vernet vassdrag, er Bjerkreimsvassdraget også et nasjonalt laksevassdrag. Dette er et beskyttelsesregime som er innført for å sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til skade for laksen. Vassdraget er kalket siden 1996 og er blitt Rogalands beste og en av landets viktigste lakseelver.

[...]

Når det gjelder Fossvatn, har fylkeskommunen gjennomført befarings i området uten at det ble gjort funn av automatisk freda kulturminner. Fylkesrådmannen anser derfor at undersøkelsesplikten i henhold til Kulturminnelovens §9 er oppfylt."

Statens vegvesen region vest uttaler i brev datert 27.04.2009:

"Statens vegvesen har vurdert søknadene om bygging av kraftverk ut fra atkomstforholdene fra offentlig veg samt plassering av kraftstasjonen i forhold til fylkesveg og riksveg.

Vi har følgende merknader:

[...]

Fossvatn minikraftverk: Søknaden innebærer etablering av nytt minikraftverk med kraftstasjon plassert ved Mjåvatnet. Kraftverket vil få atkomst fra kommunal veg som munner ut i rv. 503.

Vi antar at omsøkt utbygging ikke vil øke trafikken i kryssområdet i nevneverdig grad. Vi har derfor ingen merknader til utbyggingen."

Dalane energi uttaler i brev datert 27.04.2009:

"Fossvatn minikraftverk kan knyttes til Dalane energis nett. Dalane energi vil dog gjøre oppmerksom på at prisene som tidligere er forespeilet utbygger ikke er gyldige lengre. Det har vært en prisøkning på komponenter som har vært betydelig de siste årene

Felles for alle prosjektene er at Dalane energi, på grunn av mengden småkraftverk som er varslet, er nødt til å stille strenge krav til utstyret som installeres i nettet jmfør Sintef rapport TR_A6343.01. Det forutsettes at utbyggere retter seg etter disse kravene slik at leveringskvaliteten i nettet fortsatt blir ivaretatt."

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Rogaland uttaler i brev journalført hos NVE 30.04.2009:

"Det hekker rødlisteart i området. Arten står oppført på rødlista av 2006 som NT (Nær trua). Denne vil være utsatt for forstyrrelse i forbindelse med utbygging og økt trafikk som følge av bedre veier i området."

NJFF-Rogaland uttaler i brev datert 01.09.2009:

"Innledende kommentare:

NVE er godt kjent med at over 70 % av Rogalands verdifulle vassdragsnatur allerede er utbygd. I tillegg er det kun 0,54 % igjen av hva som er definert som villmarksområder igjen i Rogaland. Inngrepsfrie naturområder (INON) har også blitt betydelig redusert i de siste tiårene. Dette viser at rogalandsnaturen er under sterkt press. Vi er derfor opptatt av å sikre at det vises en restriktiv holdning til ytterligere nedbygging. Spesielt viktig er det å se saker i sammenheng slik at vassdragene og naturområdene ikke blir nedbygd "bit for bit".

Rent generelt er NJFF-Rogaland svært skeptisk til at det åpnes for kraftutbygging i vernede vassdrag for det vil på sikt uthule vernet. I Rogaland er det nå gitt flere tillatelser til mikro- og minikraftverk i vernede vassdrag og det er ofte vanskelig å se den samlede virkningen av slik utbygging før det er for sent selv om hvert enkelt tiltak ofte i seg selv kan gi begrensede negative virkninger.

NJFF-Rogaland var sterkt involvert og brukte store ressurser på å sikre at Bjerkreimsvassdraget ble varig vernet i 2005. Det er stor faglig enighet om at vassdraget er svært verneverdig og representerer et sentral naturelement ikke bare i Rogaland, men har betydelige kvaliteter også av nasjonal verdi.

Det at Bjerkreimsvassdraget som det eneste vassdraget i verneplanen ble åpnet for kraftutbygging med kraftverk med effekt opp til 3 MW var et resultat av en politisk hestehandel som det ikke foreligger noen faglig begrunnelse for. Selv med denne åpningen så påpekte Stortinget tydelig hvilke føringer som skulle legges til grunn når en vurderte slik utbygging; nemlig at "verneverdiene som ligger til grunn for vernevedtaket ikke skal berøres".

Inngrep i Bjerkreimsvassdraget må sees i forhold til at vassdraget er varig vernet vassdrag. Bjerkreimsvassdraget har betydelige verdier knyttet til kulturmiljø, biologisk og geologisk mangfold, friluftsliv og landskapsbildet.

I tillegg til å være varig vernet vassdrag, er også Bjerkreimsvassdraget et nasjonalt laksevassdrag. Dette er verne- og forvaltningsbestemmelser som er innført for å sikre at det ikke gjennomføres nye tiltak som kan være til skade for laksen. Siden 1996 er vassdraget kalket og er siden blitt Rogalands beste og en av landets viktigste lakseelver.

Vi er glad for at NVE selv signaliserer at en er opptatt av å se slike saker i sammenheng gjennom en koordinert behandling av de sakene som nå ligger inne som søknader. Dette legger grunnlaget for en mer helhetlig samlet vektning av konflikter/inngrep av alle tiltak kontra den energiproduksjon som prosjektene vil kunne gi.

Generelle kommentarer knyttet til prosjektene:

Slukeevne:

Vi registrerer at det for en rekke av disse søknadene så søker en om slukeevne som langt overstiger det som tidligere har vært vanlig å gi konsesjon til. Vi er sterkt negative til at det gis konsesjon for slike slukeevner i tråd med det også Fylkesmannen i Rogaland har påpekt. Slike slukeevner vil i praksis tørrelegge disse elvene-/bekkene på nær sagt permanent basis.

Reguleringsmagasiner:

I tillegg mener vi det ikke bør gis noen tillatelser til å etablere reguleringsmagasiner i tilknytning til disse kraftverkene i vernede vassdrag.

Begge disse elementene mener vi bryter med forutsetningene for vernet da det berører helt sentrale elementer av verneverdiene i vassdrag.

Det er søkt om konsesjon for seks prosjekter

Vaule mini-kraftverk	0,24 MW	0,6 GWh
Tengesdal mini-kraftverk*	0,55 MW	2,0 GWh
Ørsdal små-kraftverk*	3,0 MW	17,0 GWh
Malmei små-kraftverk	1,2 MW	3,9 GWh
Fossvatn mini-kraftverk*	0,4 MW	1,5 GWh
Mjåvatn mini-kraftverk	0,43 MW	1,76 GWh

Navnene med * betyr utvidelse/opprusting av eldre kraftstasjoner. 4 av de aktuelle tiltakene er omtalt som minikraftverk (installert effekt mellom 0,1 – 1,0 MW), mens de 2 som ligger ved Malmei og Ørsdalen betegnes som småkraftverk (dvs installert effekt mellom 1,0 – 10 MW)

Tre av prosjektene er utvidelse/opprustinger av eksisterende utbygginger (Ørsdal, Fossvatn og Tengesdal). For alle tre prosjekt vil det bli etablert minstevannføring, noe som ikke ligger inne i dagens tillatelser.

Generelt er vi mer pragmatisk til opprusting av eksisterende kraftverk dersom dette ikke betyr betydelige utvidelser enn vi er til å tillate nye kraftverk og tiltak i uberørte områder.

Når det gjelder nye kraftverk er vi mer skeptisk da dette vil lett kunne skape presedens og dermed åpne for en vell av nye søknader som i sum på sikt nettopp vil ødelegge de verneverdier som Stortinget forutsatte skulle ivaretas gjennom vernet. Vi ser konturene av dette gjennom den rimelig ukritiske behandlingen som Bjerkreim kommune har gjennomført av prosjektene som er omsøkt hvor det ser ut til at omkvedet er å bygge ut så mye som mulig så raskt som mulig. Det betyr at NVE må vise større grad av kvalitet i vurderingevnen når en gjennomgår disse prosjektene.

Kommentarer til de enkelte prosjektene:

[...]

FOSSVATN MINI- KRAFTVERK

Størst negativ effekt er knyttet til redusert vannføring og bortfall av et 0,65 km² stort inngrepsfritt område. Også her legges det opp til en slukeevne på opptil 200 %. Dette betyr i praksis at en fjerner mer eller mindre permanent vannføringen i bekken med unntak av det lille som vil slippes som minstevannføring. Vi er negativ til at slik slukeevne tillates.

Slukeevnen bør settes til maks 50 %. Dessuten bør minstevannføring settes til 10 % av midlere vannføring. Dersom dette settes som krav så mener vi de negative effektene er til å leve med og kan akseptere at konsesjon gis siden dette tross alt er en opprustning av et eksisterende anlegg."

Stavanger Turistforening uttaler i brev datert 01.09.2009:

"Bjerkreimsvassdraget ble varig vernet mot vannkraftutbygging av Stortinget i 2005 og Stavanger Turistforening (STF) var blant mange som engasjerte seg sterkt for å få det vernet. Samtidig er Bjerkreimsvassdraget det eneste vernete vassdrag i landet der det er gitt åpning for utbygging av kraftverk med effekt opptil 3 MW. I forbindelse med vernevedtaket understreket av NVE at: "Det er en forutsetning at verneverdiene som ligger til grunn for vernevedtakene ikke skal berøres."

STF mener det er riktig å opprettholde en meget restriktiv holdning til vannkraftutbygging i vernede vassdrag, og dette gjelder også i Bjerkreimsvassdraget.

De fleste av omsøkte vannkraftverkene er små og hvis man ser isolert på hvert kraftverk, er naturinngrepene også begrenset. STF mener imidlertid at det ikke er forenlig med en rekke vannkraftutbygginger i et vernet vassdrag. Det vurderes som sannsynlig at tillatelse til flere av de omsøkte vannkraftverkene vil utløse mange nye søknader, noe som samlet vil kunne redusere verneverdiene betydelig. STF er også bekymret for en eventuell "smitteeffekt" til andre vernede vassdrag.

Felles for de fleste søknadene:

- *Vann fjernes fra elve- og bekkeleiene*
- *Inngrepsfrie områder reduseres*
- *Regulerte vann blir usikre deler av vinteren*
- *Nye veitraseer*
- *Vernet av Bjerkreimsvassdraget hules ut og blir meningsløst*

Fossvatn og Tengesdal minikraftverk

Det søkes om opprustning av eksisterende anlegg. Naturinngrepene er små/ubetydelige. Foreningen stiller seg derfor positiv til disse."

Naturvernforbundet i Rogaland uttaler i brev datert 01.09.2009:

"Det vises til 3 søknader fra Riise Environmental Consultants og 3 fra Småkraftkonsult AS om tillatelse til å bygge kraftverk i Bjerkreimsvassdraget i Bjerkreim kommune.

Naturvernforbundet i Rogaland har dessverre ikke hatt kapasitet til å vurdere søknadene, men vil viser til høringsuttalelse avgitt av Stavanger Turistforening og støtter foreningens generelle holdning.

Vi er i utgangspunktet sterkt skeptisk til kraftutbygging i Bjerkreimsvassdraget og andre vernede vassdrag i Rogaland. Vi registrerer at det er gitt tillatelse til mini- og mikrokraftverk i flere av fylkets vernede vassdrag. Selv om hvert enkelt inngrep i vassstrengen kan være lite, blir utbyggingene ofte kombinert med veibygging og andre tekniske inngrep som medfører betydelige inngrep i vassdragsnaturen.

Rogaland har utbygd over 70 prosent av vassdragene, og om lag 12 % er varig vernet mot kraftutbygging. Presset mot den gjenværende utbyggbare vannkrafta er svært stor. Vi ber derfor NVE om å innta en svært restriktiv holdning mht utbygging i verna vassdrag. Det er viktig at NVE ser søknadene i Bjerkreimsvassdraget i en helhetlig sammenheng og at det blant annet legges vekt på å ivareta behovet for referanseområder, altså vassdrag uten inngrep.

Naturvernforbundet mener på dette grunnlag at søknadene om kraftutbygging i Bjerkreimsvassdraget bør avslås.

Bjerkreim Jeger og Fiskerforening uttaler i brev datert 29.05.2009:

"Vedrørende små kraftverk i Bjerkreim

- Vaule mikrokraftverk*
- Tengesdal minikraftverk*
- Ørsdal småkraftverk*
- Malmei småkraftverk*
- Fossvatn minikraftverk*
- Mjåvatn minikraftverk*

Bjerkreim jeger og fiskerforening (BJFF) er positivt innstilt til utbyggingen av overstående kraftverk dersom man tar hensyn til de viktige verdiene i og rundt vassdraget.

BJFF ser det som viktig at det til enhver tid opprettholdes en forsvarlig minstevannsføring på samtlige tiltak. Dette sett både i forhold til de nærliggende områdene og Bjerkreimsvassdraget samlet sett. BJFF preferanse i den grad det foreligger flere utbyggingsalternativer er derfor det alternativet som gir en høyest mulig minstevannsføring.

BJFF mener at det er positivt at søker så langt det er mulig oppfører terskler, kraftstasjon på en slik måte at de ikke skiller seg ut i omgivelsene. Når det gjelder rørgater og kraftlinjer bør dette legges under bakken.

Bjerkreim Bondelag uttaler i brev datert 29.05.2009:

"Bjerkreim Bondelag stiller seg positiv til utbygging av alle de 6 planlagte kraftverk.

Generelt for alle prosjektene er at skadevirkninger på natur og miljø blir forholdsvis små. Avbøtende tiltak ser ut til å være både forsvarlige og tilstrekkelige for å ivareta natur og miljø hensyn.

To av de omsøkte kraftverkene er dessuten å anse som en høyst nødvendig opprustning av eksisterende nedslitte verk. Noe som fører til en bedre utnyttelse av ressuser som allerede er i bruk. Faktisk virker det som om disse to opprustningene med de foreslåtte avbøtende tiltak, vil gi et pluss for natur og miljø, sett i forhold til dagens situasjon.

En begrenset og skånsom utbygging slik som disse 6 planlagte prosjektene er, vil være svært positivt for grunneiere og lokalmiljø.

Utbyggingene vil også ha en stor næringsmessig betydning for de involverte gårdsbrukene. Dette er med på å sikre at en også i fremtiden kan opprettholde en aktiv drift av disse brukene, noe som igjen medfører at jordbrukslandskapet fortsatt vil bli brukt og skjøtet.

Nedlagte gardsbruk, med påfølgende gjengroing og forfall av inn og utmark, er uten sammenlikning den største trusselen vi har når det kommer til å kunne bevare "verneverdiene" i et veldrevet jordbruksbygd som Bjerkreim."

Bjerkreim elveeigerlag BA uttaler i brev datert 30.04.2009:

"Etter å ha studert prosjektene, og vurdert skadevirkninger mot skadebegrensende tiltak, vil Bjerkreim elveeigarlag BA anbefale at alle 6 søkere innvilges konsesjon.

Det er betryggende å se at disse planlagte prosjektene ikke vil medføre noe negativt som vil true verken laks eller annen fisk i vassdraget.

Skadebegrensende tiltak ser også ut til å ivareta natur og miljø kvaliteter i tilfredsstillende grad.

De fleste av Bjerkreim elveeigarlag BA sine medlemmer er naturlig nok engasjert innen landbruksnæringen og ser av den grunn på næringen som en helhet.

Næringsmessig har slike utbygginger som det her er tale om, en stor betydning for landbruket, og for kommunen som helhet.

Verneverdien i tilknytning til Bjerkreimsvassdraget, er i all hovedsak et resultat av, og uløselig knyttet til landbruket. Derfor er det viktig å gi landbruket levelige kår. Dersom gardsbruk blir lagt ned, følger gjengroing av kulturlandskapet, som igjen resulterer i at landskapsbildet blir helt forandret.

Dette kan gi dårligere leveforhold for fisken, og i tillegg vil opplevelsesverdien og fremkommeligheten for fiskerne bli redusert."

Alf Kåre og Marion Gåsland v/ Advokatfirma Skjeifrås As uttaler i brev datert 01.05.2009:

"Jeg er bedt av Alf Kåre og Marion Gåsland om å fremme merknader i denne saken.

Ekteparet som har hytte i vannkanten på dette vannet er svært positive til en oppgradering av kraftverket, tidens tann har tæret på demning og selve maskineriet i kraftverket trenger sikkert også en oppgradering hva ytelse, utnyttelse og kapasitet angår.

Alf Kåre er onkel til Torleif Gåsland, som er grunneier på stedet, og har familien hans har hatt hytte på dette stedet i nærmere 50 år.

Selv om en oppgradering vil være tjenlig for selve kraftproduksjonen, så er ekteparet skeptisk til å heve vannspeilet med en halv meter slik de leser utredninger og konsesjonsdokumentene. Ekteparet og barna har ikke hørt noe om slik heving i forkant, det de har hørt er at demningen skal repareres.

Det er lagt ved endel bilder med denne merknaden, og disse viser både hytta og demningen. Ekteparet har i løpet av disse årene bygget opp hytta og uteområdet slik at eiendommen framstår på en veldig fin måte, eiendommen har en flott beliggenhet og en flott helhet. Med en økning av vannspeilet på inntil 50 cm, så vil deler av uteområdet komme under vann, og stedet vil forringes.

Familien Gåsland vil gjerne komme i dialog omkring dette, slik at tiltaket kan få en form og et omfang som alle kan leve med på en god måte. Foreløpig har de ikke hørt noe fra tiltakshaver, men regner med at det skjer nå når høringsfristen går ut."

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev/e-post av 18.09.2009 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

"Kommentarer på Fossvatn kraftstasjon etter høringsuttalelse:

FYLKESMANNEN;

- *Slukeevne, registrerer at Fylkesmannen's Miljøvernavdeling har øket fra 15% som tidligere "tommelfinger regel" til 60 % i vassdraget, dette i seg selv er positivt for oss som utbyggere, vil anta at NVE også ser den økonomiske biten i hver enkel sak, hvorfor det er søkt om den mengde som det er søkt om.*
- *Ellers virker det som fylkesmannen er positiv til dette tiltak.*

ROGALAND FYLKESKOMMUNE;

- *Tilrår at det gis konsesjon, forutsetter at kulturminneinteresser ivaretas.*

STAVANGER TURISTFORENING;

- *Positiv til denne utbygging*

BJERKREIM JEGER OG FISKEFORENING;

- *Positive, påpeker minstevannsføring som blir bedre enn i dag.*

BJERKREIM BONDELAG;

- *Positive, viktig for jordbruksnæringen.*

DALANE ENERGI;

- *Positive, med visse krav ved tilknytning.*

BJERKREIM ELVEEIGARLAG BA;

- *Stiller seg positive.*

NATURVERNFORBUNDET I ROGALAND;

- *Foreslår å avslå, samtidig som de skriver at de ikke har hatt kapasitet til å vurdere søknadene.*

NORGES JEGER OG FISKEFORBUND;

- *Slukeevne – kommentert.*
- *Inngrepsfritt område rundt Fossvannet, her vil det bli et mindre inngrep, og vi tror vi vil kunne få dette til på en måte som er til lite sjenanse for bruken rundt vannet, med avbøtende tiltak for eksisterende fritidsboliger.*
- *Minstevannsføring ivaretas.*

STATENS VEGVESEN;

- *Ingen merknader.*

NORSK ORNITOLOGISK FORENING;

- *Bør vurderes nøyere, tror ikke disse (rødlistete artene) vil bli forstyrret utenom i utbygningsfasen, da trafikken hovedsakelig vil foregå ved stasjonsbygningen som ligger under et elvefall.*

MARION OG ALF KÅRE (KÅRE GÅSLAND);

- *Har dessverre vært en misforståelse mellom forslagstillerne, det er nå tatt kontakt for redegjørelse og forventer enighet i dette."*

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Tiltakshaver er Berland Kraft as. Eierandelene vil eies av Torleif Gåsland, Rune Gåsland og Tor Olav Gåsland. Fallrettighetene eies av Torleif Gåsland. Berland Kraft as vil leie disse rettighetene.

Om søknaden

Berland Kraft as søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Fossvatn minikraftverk med tilhørende anlegg, samt å regulere Fossvatn med 1 m mellom kote 214,5 og 215,5. Naturlig vannstand er på kote 215. Videre søkes det om tillatelse etter energiloven om å bygge og drifte Mjåvatn minikraftverk med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer.

Søker ønsker å utnytte et fall på 80 m mellom inntak på kote 215 og kraftstasjon på kote 135. Kraftverket er planlagt med en installert effekt på 0,396 MW og vil få en midlere årsproduksjon på 1,5 GWh.

Utbyggingen av Fossvatn minikraftverk krever konsesjon etter vannressursloven § 8. Konsesjon kan bare gis hvis fordelene med tiltaket overstiger skader og ulemper for allmenne og private interesser som blir berørt i vassdraget eller nedbørfeltet, jf. § 25.

Beskrivelse av området

Bjerkreimsvassdraget (027.z) i Rogaland strekker seg fra Suldalsheiene til kysten av Sørvestlandet og omfatter store deler av Høg-Jæren, Dalane og deler av Ryfylke. Utløpet er Tengsfjorden rett nord for Egersund.

Fossvatn ligger i Bjerkreim kommune, ca. 5 km øst for kommunesenteret Vikeså. Kraftverket vil utnytte fallet i Fossåna mellom Fossvatn og Mjåvatn.

Området domineres av harde og sure bergarter og har en sørvestlig eksposisjon. Nedre deler ligger bratt inntil foten av lia som skjærer ned mot Mjåvatn og er en del av landskapsrommet rundt denne innsjøen. De bratte liene som skjærer opp fra Mjåvatn, avløses av slakere partier inn mot selve Fossvatn. Det er lite våtmark og myr i området. Området er plassert i overgangen mellom sørboreal og mellomboreal vegetasjonssone, og i klart oseanisk vegetasjonsseksjon.

Tiltaksområdet består av beitemark, skogkledde partier og innsjøen Fossvatn. Området preges av ordinære vegetasjonstyper som er typisk for området. Den viktige naturtypen Kystfuruskog er registrert like utenfor prosjektets influensområde. Det er registrert forekomst av grønnspett (viltvekt 2) i området. Ut over dette er det ikke kjent spesielle kvaliteter innen prosjektområdet. Deler av området anses imidlertid å ha et visst potensial for hønsehauk (Nær truet). Et vandringshinder få meter

oppstrøms Mjåvatn, samt et bunnsubstrat bestående av grov stein, tilsier at bekken ikke benyttes som gyteområde av ørretstammen i Mjåvatn.

Selve Fossvatn er en mindre innsjø med et areal på ca. 190 daa. Den reguleres i dag med 1 m. Fjellsidene går bratt ned mot vannet i den østlige delen, men omsluttet hovedsakelig av skog samt noe myr helt i sør og veg /parkeringsareal i den sørvestlige delen. Innsjøen er næringsfattig med begrenset vannvegetasjon i form av spredte innslag av stivt brasmegress og enkelte vannmoser (torvmosearter).

Ved Fossvatn er det noe fritidsbebyggelse. Det er merket turløype fra Berland og ned til Ørsdalsvatnet. Det går skogsvei fra Berland og opp til området ved inntaksdammen og videre ned mot Ørsdalsvatnet.

Det går også en vei fra Berland langs Mjåvatn til kraftstasjonen, og videre et stykke bort mot utløpet. Mellom inntaket og kraftverket går en rørgate i dagen på 275 meter. Det ligger et oppdrettsanlegg i Mjåvatn, like ved kraftstasjonen.

Teknisk plan

Inntak og reguleringsmagasin

Inntaket er planlagt på kote 215 i utløpet av Fossvatn. Fossvatn planlegges regulert med $\pm 0,5$ m som i dag. HRV på 215,5 og LRV på 214,5. Magasinvolumet blir på ca. 182 000 m³. Inntaket gjør bruk av eksisterende dam, som rustes opp. En inntakskum vil bli bygget i forbindelse med dam. Inntaket vil bli utstyrt med bjelkestengsel, inntaksrist og stengeanordning. Inntaket vil bli konstruert slik at minstevannføring kan slippes forbi. Overløpet er planlagt utformet slik at de naturlige flommene ikke økes.

Rørgate

Rørgata er planlagt lagt i dagen. Den vil få en lengde på 275 m og en diameter på 450 mm. Eksisterende rørgate vil bli fjernet og den nye vil stort sett følge samme trase.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen er planlagt plassert på kote 135 ved Mjåvatn. Plasseringen blir omtrent den samme som eksisterende kraftstasjon, som er planlagt fjernet. Kraftstasjonen er planlagt oppført med villmarkskledning og torvtak. Grunnflaten vil bli på 60 m².

Elektriske anlegg

Kraftstasjonen vil få installert en peltonturbin med maks effekt på 0,4 MW. Generatoren får en ytelse på 0,5 MVA og en spenning på 0,69 kV. Transformatoren vil ha en ytelse på 0,5 MVA og en omsetning på 0,69 kV/ 22kV.

Tilknytningspunkt for 22 kV linje er ved Berland gård. Strekningen fra kraftstasjonen til tilknytningspunktet er 900 m, og her går det i dag en kabel. Denne planlegges fornyet og gravd ned i eksisterende vei.

Veier

Eksisterende veier vil bli benyttet.

Massetak og deponi

Det er i følge søker ikke behov for spesielle massetak eller deponier.

Hydrologiske virkninger

Fossvatn kraftverk vil utnytte et nedbørfelt på totalt 4,57 km². Nedbørfeltet har tilnærmet kystklima. Flommer inntreffer oftest om høsten og om vinteren, og er forårsaket av kraftig nedbør. Sommerstid kan vannføringen i perioder være lav. Feltet er antatt å ha en relativt god selvreguleringsevne, noe som i hovedsak skyldes en høy effektiv sjøprosent (5,5 %). Snaufjellandelen er på 63 %.

Det eksisterer ingen måling av vannføring fra Fossvatn og vannføringen er derfor estimert ut fra NVEs avrenningskart i perioden 1961-1990 og sammenligninger med målestasjoner i området.

Middelvannføringen er beregnet til 0,334 m³/s og alminnelig lavvannføring er beregnet til 23 l/s. 5-persentil for sommervannføring er beregnet til ca. 25 l/s og tilsvarende for vintersesongen til ca. 53 l/s.

Kraftverket vil berøre utløpsbekken fra Fossvatn. Søker legger opp til slipp av minstevannføring på 30 l/s. Kraftstasjonen er planlagt med en maksimal slukeevne på 0,67 m³/s, noe som tilsvarer ca. 200 % av middelvannføringen. Laveste slukeevne vil være 33 l/s, noe som tilsvarer ca. 10 % av middelvannføringen.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Fossvatn kraftverk til ca. 1,5 GWh. Byggekostnadene er estimert til 4,5 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 3,15 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Arealbruken er knyttet til dam, rørgate, kraftverksbygning og linjetilknytning. Eksisterende kraftstasjon blir fjernet og ny anlagt i samme området. Kraftstasjonsbygget blir ca. 60 m². Det kreves ingen nye veier. 22 kV kabel fra Berland gård og til den nåværende kraftstasjonen må fornyes. Den nye kabelen graves ned i den eksisterende veien. Det er ikke behov for massetak eller deponi. Rørtraseen vil følge eksisterende trasé. Dammen vil gi noe mer arealbeslag.

Det har blitt inngått nødvendige avtaler med grunn- og fallrettighetshavere.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Utbyggingsområdet er i kommuneplanens arealdel definert som LNF-område. Det må derfor tas kontakt med kommunen for å avklare arealbruken i forhold til kommuneplanens arealdel ved en eventuell konsesjon.

Samlet plan (SP)

Fossvatn kraftverk omfattes ikke av Samlet plan (SP) da installert effekt er under 10 MW. Prosjektet er heller ikke i konflikt med andre SP-prosjekter.

Verneplan for vassdrag

Tiltaket ligger i Bjerkreimsvassdraget. Vassdraget ble vernet i 2005 ved Supplering av verneplan for vassdrag (St.prp.nr. 75 (2003-2004)). Vedtaket innebærer i utgangspunktet at hele vassdragets nedbørfelt er vernet mot kraftutbygging. Det ble imidlertid samtidig åpnet for bygging av kraftverk inntil 1 MW i alle vernede vassdrag. I Bjerkreim ble det som et prøveprosjekt åpnet for å bygge kraftverk opp mot 3 MW. En forutsetning for at det skal gis konsesjon er at verneverdiene ikke svekkes, jf. vannressursloven § 35, post 6 og 8.

I begrunnelsen for vern av Bjerkreimsvassdraget legges det vekt på vassdragets store verdier knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturmiljø. I tillegg til de store verneverdiene vektlegges helheten i vassdraget.

Inngrepsfrie områder (INON)

En regulering av Fossvatn vil føre til at eksisterende inngrepsfritt område sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep) vil bli berørt. Arealreduksjonen på dette vil være ca. 0,65 km².

Nasjonale laksevassdrag

Bjerkreimselva har høy produksjon av laksefisk og betydelig potensial for økt produksjon. Bjerkreimsvassdraget har status som nasjonalt laksevassdrag (St.prp. nr. 32 (2006-2007)). I Stortingsproposisjonen er beskyttelsesregimet for nasjonale laksevassdrag og laksefjorder beskrevet, og det heter i tabell 6.1 følgende:

"Vassdragsregulering

Tiltaket kan ikke gjennomføres når det fører til endring av naturlig vannføring, vanntemperatur, vannkvalitet eller vandringsforhold på lakseførende strekning som er av nevneverdig negativ betydning for laksen."

Det heter videre at *"Retningslinjene i tabell 6.1 skal gjelde for selve vannstrengen og for de deler av nedbørfeltet der de aktuelle tiltakene kan ha innvirkning på laksebestanden."*

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort og lagt ut til offentlig ettersyn. I tillegg har søknaden vært sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner, samt berørte parter for uttalelse. NVE var på befaring i området den 08.10.2009 sammen med representanter for søkeren og høringsparter. Høringsuttalelsene har vært forelagt søkeren for kommentar.

Bjerkreim kommune anbefaler at NVE gir tillatelse til Fossvatn kraftverk og mener de avbøtende tiltakene som søker selv har beskrevet i søknaden bør være tilstrekkelige.

Fylkesmannen i Rogaland mener at det kan gis konsesjon dersom slukeevnen ikke overstiger 60 % av middelvannføringen, at gammel regulering på 1 m videreføres og at dammen rehabiliteres.

Rogaland fylkeskommune v /fylkesutvalget tilrår at det gis konsesjon for bygging av Fossvatn kraftverk under forutsetning av at kulturminneinteressene ivaretas i samsvar med bestemmelsene i Kulturminneloven.

Statens vegvesen region vest har ingen merknader til utbyggingen.

Dalane energi bekrefter at Fossvatn minikraftverk kan knyttes til Dalane energis nett, men med en noe høyere kostnad enn forespeilet.

Norsk Ornitologisk Forening, avdeling Rogaland uttaler at en rødlisteart (NT – nær truet) hekker i området, og at denne vil bli forstyrret i en eventuell anleggsfase.

Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland (NJFF) kan akseptere at en konsesjon gis, men at slukeevnen bør settes til maks 50 % og minstevannføring til 10 % av midlere vannføring.

Stavanger Turistforening (STF) mener det er viktig å opprettholde en meget restriktiv holdning til vannkraftutbygging i vernede vassdrag. STF stiller seg positive til utbyggingen av Fossvatn kraftverk da det innebærer en opprusting av eksisterende anlegg.

Naturvernforbundet i Rogaland mener søknadene om kraftutbygging i Bjerkreimsvassdraget bør avslås. De påpeker at 70 % av vassdragene i Rogaland er utbygd og ber om en helhetlig vurdering av søknadene i vassdraget.

Bjerkreim Jeger og Fiskerforening er positivt innstilt til utbygging. De fremholder at det er viktig at en forsvarlig minstevannføring opprettholdes til enhver tid. Bjerkreim Jeger og Fiskerforening mener det er positivt at søker så langt det er mulig oppfører terskler og kraftstasjon i tråd med omgivelsene. Rørgater og kraftlinjer bør legges under bakken.

Bjerkreim Bondelag stiller seg positive til utbyggingen. De fremhever at utbyggingen vil ha stor næringsmessig betydning og vil bidra til å opprettholde aktiv drift av gårdsbruk.

Bjerkreim elveeigerlag BA anbefaler at det innvilges konsesjon og fremhever at dette vil være av næringsmessig stor betydning for landbruket og kommunen.

Alf Kåre og Marion Gåsland har en hytte ved Fossvatn og er skeptisk til en heving av vannspeilet med en halv meter og ønsker dialog med tiltakshaver.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempes

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

- Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 1,5 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.
- Kraftverket vil gi inntekter til Berland Kraft as som eies av lokale eiere.
- Prosjektet vil kunne bidra til opprettholdelse av lokal bosetting.
- En opprusting av kraftverket og etablering av minstevannføring vil bedre tiltakets virkninger på omgivelsene.

Ulemper

- En utbygging vil med omsøkt slukeevne føre til at den naturlige hydrologiske variasjonen forsvinner i et verna vassdrag.

NVEs vurdering

Det er søkt om konsesjon for bygging av Fossvatn kraftverk i Bjerkreim kommune i Rogaland. Det er søkt om å videreføre regulering av Fossvatn med 1 m mellom HRV på kote 215,5 og LRV på kote 214,5. Kraftverket vil få en installert effekt på 0,395 MW og gi en årlig produksjon på inntil 1,5 GWh.

Flertallet av høringspartene anbefaler konsesjon, til dels på visse forutsetninger. Naturvernforbundet i Rogaland mener søknaden bør avslås. Alf Kåre og Marion Gåsland ønsker dialog med tiltakshaver angående reguleringens omfang.

Vassdragets status som vernet vassdrag

Bjerkreimsvassdraget ble i 2005 vernet etter St.prp. nr. 75 (2003-2004), Supplering av verneplan for vassdrag. I proposisjonen legges det vekt på vassdragets meget store verdier knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskapsbilde, friluftsliv og kulturmiljø. Videre er helheten i vassdraget, i tillegg til de store verneverdiene, vektlagt. Vassdraget er ikke uberørt av kraftutbygging, men en relativt stor andel av nedbørfeltet ligger mer enn 1 km fra inngrep.

Stavanger Turistforening og Naturvernforbundet i Rogaland mener at NVE bør ha en restriktiv holdning til utbygging i verna vassdrag. Stavanger Turistforening uttaler at de er *"bekymret for en eventuell "smitteeffekt" til andre vernede vassdrag."* Naturvernforbundet i Rogaland mener man bør ta vare på områder uten inngrep som referanseområder og at dette må vektlegges når en ser flere søknader i vassdraget i en helhetlig sammenheng. Den samlede belastningen blir omtalt i et eget kapittel.

NVE har merket seg at Bjerkreimsvassdraget har fått en særstilling når det gjelder etablering av kraftverk i vernede vassdrag ved at det er tillatt installert effekt opp til 3 MW. NVE anser derfor at etablering av mindre kraftverk i små sidegreiner til hovedvassdraget kan aksepteres så lenge det ikke går på bekostning av de mer spesifikt omtalte verneverdiene. Overføring av vassdrag som berører lengre elvestrekninger, og ikke minst også hovedløpene vil imidlertid etter vårt syn i større grad reelt sett påvirke helheten i vassdraget da de naturlige prosessene i mindre grad får utvikle seg upåvirket.

I dette tilfellet gjelder søknaden opprusting av et eksisterende kraftverk. NVE vil da vurdere tiltaket opp mot bestemmelsen i vannressursloven § 35 post 6. Konsesjon gis bare dersom forholdene i vassdraget er like gunstige som før ombyggingen. Beslutningen tas ut fra en helhetsvurdering. I merknadene til § 35 post 6 (Ot.prp. nr. 39 (1998-99)) står det at *"ved opprusting av kraftverk kan det således tenkes at kriteriet i nr 6 vil være oppfylt fordi det i en ny konsesjon kan settes strengere vilkår for drift av kraftverket og om opprydding i landskapet."*

De mer spesifikt omtalte verneverdiene vurderes i de ulike delkapitlene under.

Hydrologiske virkninger av utbyggingen

Med en slukeevne på 0,67 m³/s og slipp av minstevannføring på 30 l/s vil kraftverket i et middels år kraftverket måtte stoppe på grunn av for lite tilsig i 53 dager, mens det blir overløp ved inntaket i 41 dager. For dette året vil utbyggingsstrekningen altså preges av minstevannføring eller lavt tilsig i 324 dager.

Det søkes også om å regulere Fossvatn med 1 m, med LRV på kote 214,5 og HRV på kote 215,5. Det vil i følge biologisk mangfold rapporten føre til en ca 50 cm endring i forhold til naturlig egenregulering.

Fylkesmannen uttaler at en større fraføring av vann kan godtas når det gjelder opprusting av eksisterende kraftverk, men at et vannuttak på 200 % av middelvannføringen er alt for høyt i et verna vassdrag. En slukeevne på inntil 60 % kan aksepteres. NJFF Rogaland mener også at omsøkt slukeevne er for høy, og at det ikke bør tillates høyere enn 50 %.

Fylkesmannen mener reguleringsmagasiner er uforenlig med vassdragsvernet, men anbefaler at det gis konsesjon til Fossvatn kraftverk da dette er et eksisterende kraftverk. Det forutsettes at dammen rehabiliteres skånsomt og at gammel regulering på 1 m videreføres.

Etter NVEs syn bør opprettholdelsen av den naturlige hydrologiske variasjonen i et verna vassdrag vies spesiell oppmerksomhet. Det vil innebære at slukeevnen til kraftverket og minstevannføring på den aktuelle strekningen i planen må dimensjoneres i forhold til dette. Slukeevnen til kraftverket bør vanligvis være en del mindre enn middelvannføringen på utbyggingsstrekningen.

NVE mener, som Fylkesmannen og Norges Jeger- og Fiskeforbund Rogaland, at det kan aksepteres en noe høyere slukeevne ved opprusting og utvidelse av eksisterende kraftverk som ikke er vurdert etter vannressursloven, enn ved etablering av nye kraftverk i verna vassdrag. NVE vil ved en eventuell konsesjon fastsette slukeevne og minstevannføring som sammen med restvannføringen vil ivareta en vannføringsvariasjon som er forenlig med Bjerkreimsvassdragets status som verna vassdrag. Videre mener vi at damanlegg som er etablert før vassdraget ble vernet kan rustes opp og regulering videreføres dersom opprustingen ikke legger ytterligere press på verneverdiene. En opprusting av dammen representerer etter vårt syn i dette tilfellet forbedring.

Naturens mangfold

Terrestrisk miljø

Det ble ikke funnet sjeldne moser eller vegetasjonstyper/lokaliteter innen influensområdet. Kystfuruskog (verdi B- viktig) har sin vestlige avgrensning tett opptil Fossvatn. I følge rapport for biologisk mangfold, som er vedlagt søknaden, er denne utenfor det som anses som tiltakets influensområde.

Under feltarbeidet ble ordinære fuglearter som svarttrost, gjerdesmett og linerle observert. I tillegg ble spurvehauk observert i øvre del av den furudominerte blåbærskogen. I naturbasen er det videre registrert yngle- og leveområder for grønnspett (viltvekt 2), orrfugl og diverse meiser og sangere. De østlige delene av området anses også å inneha egnete biotoper for hønsehauk.

Det ble ikke observert fossefall og heller ikke funnet reir under feltarbeidet. Området er samlet sett vurdert til å ha begrenset verdi som myteområde. Øvre, sakteflytende partier er godt egnet for næringssøk. Det foreligger ikke registreringer for området i Norsk hekkefuglatlas.

Akvatisk miljø

Småørret (8-10 cm) ble observert flere steder i den sakteflytende delen av bekken. Mye algevekst og minimalt med egnede gyteområder, tilsier at fisken ikke er del av en lokal bekkørrestamme, men at de har sluppet seg ned fra Fossvatn. Stemmen i utløpet av Fossvatn vanskeliggjør imidlertid oppgang, og bekken anses dermed ikke å være av betydning for produksjonen. Det er de nedre delene av bekken fra Vålandstjørna som står for mesteparten av rekrutteringen, men det foregår også gyting på enkelte grunner (3-4 m dyp) i vannet.

I følge søker er det ikke satt ut fisk direkte i Fossvatn. Utsettinger av kanadisk bekkerøye i Kvennsteinvatnet har imidlertid ført til at fisk har sluppet seg ned i Fossvatn, men det gjøres i dag ikke fangster av kanadisk bekkerøye i vannet.

Det er et vandringshinder noen meter oppstrøms Mjåvatn. Bunnsubstratet består av grov stein, noe som tilsier at bekken ikke benyttes som gyteområde av ørrestammen i Mjåvatn.

Rødlistearter

Rødlistearter ble ikke registrert under feltarbeidet. Det er ikke kjent tidligere registreringer, og potensialet for sjeldne arter anses å være relativt begrenset. Deler av området anses imidlertid å ha et visst potensial for hønsehauk (*Accipiter gentilis*). Denne står som nær trua (NT) i Rødlista (2010).

Norsk ornitologisk forening hevder i sin høringsuttalelse at det hekker rødlisteart (NT ifølge Rødlista 2006) og som vil bli forstyrret i anleggsperioden og ved økt trafikk som følge av bedre veier i området. Søker uttaler at dette bør vurderes nøyere, men at det ikke er sannsynlig at den vil bli forstyrret utenom utbyggingsfasen da trafikken vil foregå ved stasjonsbygningen. Det er registrert hønsehauk i området og vi antar at det er denne Norsk ornitologisk forening sikter til i sin høringsuttalelse.

NVE mener hensynet til hønsehauken kan ivaretas ved at anleggstiden holdes utenfor den travleste hekkeperioden. Ved eventuell konsesjon kan det settes restriksjoner på byggearbeid gjennom NVEs godkjenning av detaljplaner og oppfølging i byggeperioden dersom dette anses nødvendig. Når anlegget er i drift vil ikke rødlistearten berøres i nevneverdig grad.

Geologisk mangfold

Et av temaene som vurderes ved verdisetting i vernede vassdrag er geologisk mangfold. Geologisk mangfold er en del av målbeskrivelsen i naturmangfoldloven og det økosystembaserte klassifikasjonssystemet Naturtyper i Norge (NiN).

Med tradisjonell geomorfologisk variasjon menes for eksempel vifter, deltaer, sakteflytende elv med meanderdannelse, forgreinte elveløp, elvesletter, gjel, karst, terrasser, morene, raviner, osv.

Alle disse formelementene er deler av det geologiske mangfoldet. Sammen utgjør de en helhet som vil variere etter hvor i landet vi er. I en konsesjonsbehandling er det viktig å ivareta mangfoldet i både stor og liten skala. Det vil si i stor skala å ivareta:

- det overordnede løpsmønsteret som i praksis er vassdragets funksjon i landskapet
- formelementer (tradisjonell geomorfologisk variasjon)
- vann og elveløpet

Bjerkreimsvassdraget har store variasjoner og fra St.prp. nr. 75 (2003-2004), supplering av verneplan for vassdrag refereres: ”*Småkuppert anorthositlandskap ligger i sør, men berggrunnen ellers består*

hovedsakelig av gneis. I øst dominerer høyfjell med dypt innskårete fjordsjøer, mens terrenget i vest er lavere og mer avrundet. Avsetninger knyttet til isens tilbaketrekning etter istiden er instruktive og beskriver utviklingshistorien langs vassdraget. Senere fluvial erosjon i avsetninger har vært betydelig. Det geologiske mangfoldet viser stor diversitet i forhold til både historisk utvikling og lokale landskapselementer.” I dalsidene virker en rekke prosesser som har pedagogisk verdi. Dagens vassdrag følger dessuten et stabilt løpsmønster som er utviklet over lang tid. Det geologiske mangfoldet viser med andre ord stor diversitet i forhold til både historisk utvikling og lokale landskapselementer.

Tiltaksområder har sørvestlig eksposisjon, og ligger nede i et relativt trangt landskapsrom, med de bratte fjellsidene opp mot prosjektets nedbørfelt som markante avgrensinger i nordlig og østlig retning.

Slik NVE vurderer det vil ikke det geologiske mangfoldet knyttet til de kvartærgeologiske forholdene bli ytterligere berørt ved en utbygging. Tiltaket er derfor ikke i konflikt med verneverdiene knyttet til dette.

NVEs vurdering av tiltaket opp mot de aktuelle paragrafene i naturmangfoldloven

Kunnskapsgrunnlaget § 8

Det følger av § 8 første ledd i naturmangfoldloven at offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand samt effekten av påvirkninger. Kravet til kunnskapsgrunnlaget skal stå i et rimelig forhold til sakens karakter og risiko for skade på naturmangfoldet. Naturmangfoldloven § 8 er en konkretisering av og et supplement til forvaltningslovens alminnelige krav om at en sak skal være så godt opplyst som mulig før vedtak treffes.

Vedlagt søknaden om bygging av Fossvatn kraftverk er det en utredning om konsekvenser på naturmangfoldet i tiltaksområdet. Rapporten baserer seg på eksisterende kunnskap og egen befarings. Rapporten er utarbeidet av Karttjenester as i 2006.

Av eksisterende kunnskap legges til grunn naturtypekartleggingen i regi av Bjerkreim kommune og relevante databaser på nett. Fylkesmannen i Rogaland har også blitt kontaktet. Videre har det under utarbeidelse av rapporten blitt lagt til grunn sammenstillingen av verdivurderingen av Bjerkreimsvassdraget som ble foretatt i forbindelse med vassdragsvernet. Feltarbeid ble gjennomført 28.01.2006.

Det har kommet en ny rødliste etter at rapporten ble utarbeidet (Rødlista 2010). Endringer i denne berører ikke funn i rapporten. Det er i vurderingen tatt med nye opplysninger som har kommet inn under høringsrunden. NVE har heller ikke funnet nye registreringer eller rødlistearter (Rødlista 2010) ved sjekk av naturbase og artskart den 11.04.2011.

NVE mener med bakgrunn i dette at konsekvenser for naturmangfoldet i denne saken er godt nok opplyst til å fatte vedtak.

Føre-var-prinsippet § 9

Bestemmelsen skal sees i sammenheng med vurderingen av kunnskapsgrunnlaget, som er omtalt over. For at bestemmelsen skal komme til anvendelse er det en forutsetning at det foreligger en reell risiko for alvorlig eller irreversibel skade på naturmangfoldet, men det er ikke et krav om sannsynlighetsovervekt for at en skade vil inntre. NVE kan ikke se at nevnte forutsetning ligger til grunn i denne saken.

Økosystemtilnærming og samlet belastning § 10

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om ”effekten av påvirkninger”. I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep.

Fylkesmannen peker blant annet på negative sumeffekter for fagtemaet biologisk mangfold i forbindelse med de mange planlagte småkraftprosjektene.

Bjerkreim Bondelag peker på at opprustning av eksisterende kraftverk fører til en bedre utnyttelse av ressurser som allerede er i bruk og at foreslåtte avbøtende tiltak vil gi et pluss for natur og miljø, sett i forhold til dagens situasjon.

NVE deler Fylkesmannens vurdering og mener at negative sumeffekter for biologisk mangfold, som følge av mange planlagte prosjekter i samme område, er et tema som bør vurderes og eventuelt tillegges vekt i konsesjonsspørsmålet. Vi vurderer mulige sumeffekter ved dette tiltaket som relativt begrenset, da det allerede er gjort vesentlige inngrep i deler av vannstrengen. Vi kan ikke se at biologisk mangfold berøres på en slik måte at det blir noen virkninger utover influensområdet for dette prosjektet.

Fossvatn kraftverk er et eksisterende kraftverk. Når det nå vurderes den samlede belastningen på det lokale økosystemet er det tilleggsbelastningen etter opprusting som vektlegges jf. også vannressursloven § 35 post 6.

Kostnader ved miljøforringelse, § 11, og miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, § 12

Naturmangfoldloven § 11 fastslår at tiltakshaver skal dekke kostnader ved å hindre eller begrense skade på naturmangfoldet som utbyggingen kan volde, dersom dette ikke er urimelig ut fra tiltakets og skadens karakter. Ved en eventuell konsesjon vil det bli gitt et sett vilkår som ivaretar dette prinsippet.

Det følger av naturmangfoldloven § 12 at det skal brukes driftmetoder og teknikk som unngår eller begrenser skader på naturmangfoldet, som ut fra en samlet vurdering av tidligere, nåværende og framtidig bruk av mangfoldet og økonomiske forhold, gir de beste samfunnsmessige resultater. Dette er forhold som ivaretas gjennom en godkjenning av detaljplan og oppfølging av anlegget i en byggeperiode, dersom det gis konsesjon.

Forvaltningsmål for naturtyper og økosystemer § 4

Målet inneholder både et kvantitativt og kvalitativt element ved at antallet naturtyper og økosystemer skal opprettholdes og at de skal ivareta arts mangfold, prosesser og produktivitet så langt det anses rimelig.

Tiltaket vil ikke berøre viktige naturtyper.

Forvaltningsmål for arter § 5

Forvaltningsmålet for arter tilsier at det er et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt, og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Artenes økologiske funksjonsområder skal også ivaretas så langt det er nødvendig for å nå målet.

Etablering av minstevannføring og tilpasning av kraftverkets slukeevne vil etter NVEs syn bidra til å opprettholde funksjonsområder for arter.

Landskap, kulturminner og INON

I følge rapport for biologisk mangfold vil en utbygging medføre et bortfall av inngrepsfritt område (INON) sone 2 (1-3 km fra tyngre tekniske inngrep). Bortfallet forutsetter regulering av Fossvatn.

Stavanger Turistforening anser denne reduksjonen som en av de største ulempene ved prosjektet. De anbefaler allikevel konsesjon fordi det er opprusting av et eksisterende kraftverk.

NVE legger vekt på at Fossvatn reguleres allerede, og kan ikke se at tiltaket dermed fører til endring i praksis. Det kan se ut som den gamle reguleringen ikke er tatt med i forbindelse med registrering av INON. For øvrig så regnes en regulering på mindre enn 1 m ikke som et tyngre teknisk inngrep som gir bortfall av INON-områder.

Det er ikke registrert automatisk fredete kulturminner eller spesielle kulturmiljø innenfor tiltaksområdet.

Fylkesrådmannen har vært på befaring uten å finne noe og uttaler at undersøkelsesplikten i henhold til Kulturminnelovens § 9 dermed er oppfylt.

Fossvatn og Mjåvatn fryser normalt til i kalde perioder vinterstid. Oppgraderingen av kraftverket kan gjøre isen ved inntaket og kraftverksutløp mer usikkert. Stavanger Turistforening er skeptiske til usikre vann vinterstid som følge av regulering.

NVE merker seg dette, men tar med i vurderingen at Fossvatn allerede reguleres.

Landbruk og samfunnsmessige virkninger

Bjerkreim kommune er en av landets mest utpregede landbrukskommuner. Distriktet er mest kjent for sitt intensive sauehold. Også gården Berland er i aktiv drift, med hovedvekt på sauehold.

Kraftstasjonsbygning, rørgatetrasé og inntaksdam vil i sin helhet ligge i utmark, og vil ikke krysse over eller på annen måte komme i konflikt med fulldyrkede landbruksområder. Berland Kraft as er i sin helhet et lokalt eid selskap.

Bjerkreim kommune tilrår bygging av Fossvatn kraftverk på bakgrunn av at den lokale kraftproduksjonen øker, samt at det vil bli en viss sysselsettingseffekt i anleggstiden. Bjerkreim Bondelag og Bjerkreim Elveeigarlag DA er positive til at en konsesjon gis, og peker på de positive virkningene for lokalsamfunnet, gårdsbruk og næringslivet.

NVE har merket seg dette. Det vil være ulempene vurdert foran som må veies opp mot de fordeler som her er omtalt.

Samlet belastning

Naturmangfoldloven § 10 fastsetter prinsippet om økosystemtilnærming og samlet belastning. Dette innebærer at man må ha kunnskap også om andre tiltak og påvirkninger på økosystemet slik at en kan identifisere den samlede belastningen, jf. også formuleringen i § 8 om "effekten av påvirkninger". I vurderingen av samlet belastning skal det både tas hensyn til allerede eksisterende inngrep og forventede framtidige inngrep. NVE vil også vurdere om summen av omsøkte og utbygde vannkraftverk kan ha negative virkninger for andre fagtema enn det som omfattes av naturmangfoldloven. Sentrale tema vil være landskap, friluftsliv og verneverdier.

Ifølge Rikspolitiske retningslinjer for vernede vassdrag bør inngrep som enkeltvis eller i sum medfører endringer av en viss betydning i selve vannstrengen unngås i vassdrag med (eksisterende) moderate

inngrep i selve vannstrengen, hvor nærområdene består av utmark, skogbruksområder og jordbruksområder med spredt bebyggelse. I vassdragsbelter som er lite berørt av moderne menneskelig aktivitet, og som derfor har stor opplevelsesverdi og vitenskapelig verdi, bør alle former for omdisponering av arealer i vassdragsbeltet unngås, og vannkvalitet må søkes opprettholdt. Ifølge retningslinjene bør *"prosjekter som ligger innen samme nedbørfelt/område/kommune og som kan forventes å føre til uheldige sumvirkninger"*, sendes på felles høring. NVE sendte derfor konsesjonsøknadene for følgende kraftverk på en felles høring: Ørsdal-, Tengesdal-, Fossvatn-, Mjøvatn-, Malmei- og Vaule kraftverk.

Flere av høringspartene har uttalt seg om den samlede belastningen i Bjerkreimsvassdraget. Fylkesmannen uttaler at sumvirkninger vil inntreffe på de fleste fagområder, og at mange små inngrep/kraftverk over tid kan få utilsiktede negative konsekvenser som er i strid med verneformålet. Fylkesmannen ber videre om at det legges vekt på sumeffekter ved alle konsesjons- eller fritakssaker i verna vassdrag og peker spesielt på sumeffekter for fagtemaet biologisk mangfold. Naturvernforbundet i Rogaland og Stavanger Turistforening uttaler at selv om et enkelt tiltak kan ha små effekter, kan de samlede konsekvensene bli betydelige. Norges Jeger- og Fiskerforbund Rogaland uttaler at det er *"viktig å se saker i sammenheng slik at vassdragene og naturområdene ikke blir nedbygd 'bit for bit'."* Søker har ikke kommentert dette temaet i deres kommentar til høringsuttalelsene.

Bjerkreimsvassdraget er ikke uberørt av vassdragsinngrep. Vassdraget har mindre kraftutbygginger: Stølskraft, Nedrebø, Skjæveland, Gjedrem & Holmen og Maudal er alle konsesjonsfrie kraftverk. I tillegg ble det gitt konsesjon til Vikeså kraftverk i 2001 og Ørsdal kraftverk i 2010. Søknad om bygging av Hegelstad kraftverk ble avslått i 2007 på bakgrunn av bl.a. omsøkt regulering i verna vassdrag. I tillegg til konsesjonssøknadene som nå behandles samlet ligger det to søknader til behandling hos NVE (Ødegaard og Kvednabekken). Store deler av vassdraget er allikevel relativt uberørt av vassdragsinngrep og ligger mer enn 1 km fra tyngre tekniske inngrep.

Fossvatn kraftverk er et allerede eksisterende kraftverk. Tiltaket vil derfor ikke være et nytt inngrep i verna vassdrag. Det legges her vekt på at det er en nødvendig opprusting. Det er ikke funnet verdifulle naturtyper som blir berørt av tiltaket. Det er et område som innehar viktige landskapskvaliteter. Den nødvendige opprustingen vil etter NVEs syn ha positive effekter for landskapskvalitetene, og vi vil ved en ev. konsesjon sette vilkår som sikrer dette. Isolert sett vil dette tiltaket ikke berøre verneverdiene eller viktige naturverdier dersom tiltaket gjennomføres med avbøtende tiltak.

I den helhetlige vurderingen av konsesjonssøknadene legger vi spesielt vekt på den samlede belastningen på verneverdiene i vassdraget. Tre av de omsøkte tiltakene (Ørsdal, Tengesdal og Fossvatn) er opprusting av eksisterende kraftverk. Disse hadde ikke konsesjon fra før, og har heller ikke blitt vurdert tidligere etter vassdragslovgivningen. NVE anser det som positivt å få disse inn under en konsesjonsordning. Av de tre ble det fattet vedtak om konsesjon til Ørsdal kraftverk i 2010. Etter NVEs vurdering vil blant annet etablering av minstevannføring og opprusting av kraftverkene føre til at det samlet sett blir bedre prosjekt enn tidligere, samtidig som en får bedre utnyttelse av en vannstreng som allerede er berørt av kraftutbygging. Prosjektene er justert slik at verdiene i vassdraget blir bevart best mulig. Vi mener derfor at å gi konsesjon til disse opprustingsprosjektene (inkludert Ørsdal) ikke vil bidra til å forverre den samlede belastningen i Bjerkreimsvassdraget, jf. vannressursloven § 35, post 6. I merknadene til denne står det at *"ved opprusting av kraftverk kan det således tenkes at kriteriet i nr 6 vil være oppfylt fordi det i en ny konsesjon kan settes strengere vilkår f eks om driften av kraftverket og om opprydding i landskapet"* (Ot.prp. nr. 39 (1998-99)). De tre søknadene om opprusting står således i en særstilling i vurderingen av de seks konsesjonssøknadene.

De tre søknadene om nyetableringer har alle som hovedalternativ søkt om prosjekter som etter NVEs mening både samlet og hver for seg vil være store tekniske inngrep i verna vassdrag bl.a. overføring og/eller regulering. I OEDs klageavgjørelse om avslag til Hegelstad kraftverk i Bjerkreimsvassdraget ble det lagt vekt på at overføring og regulering ikke er akseptabelt ved nyetableringer i verna vassdrag. I søknadene om Malmei kraftverk og Vaule kraftverk er det imidlertid presentert alternative utbyggingsløsninger der tiltaket i stor grad kan aksepteres. Etter NVEs syn er disse prosjektene svært kostbare. Søkerne har ikke i søknaden eller tilleggsopplysninger sagt at disse prosjektene ikke vil realiseres. Den bedriftsøkonomiske lønnsomheten er ikke en del av NVEs vurdering, og det blir derfor opp til søkerne å vurdere om prosjektene skal realiseres der det blir gitt konsesjon. NVE mener at søknaden om bygging av Mjåvatn kraftverk utpeker seg blant de nye prosjektene på bakgrunn av at flere av de spesifikt omtalte verneverdiene blir berørt, og at avbøtende tiltak ikke er tilstrekkelige for å hindre dette.

NVE har merket seg at Bjerkreimsvassdraget har fått en særstilling når det gjelder etablering av kraftverk i vernede vassdrag ved at det er tillatt installert effekt opp til 3 MW. NVE anser derfor at etablering av mindre kraftverk i små sidegreiner til hovedvassdraget kan aksepteres så lenge det ikke går på bekostning av de mer spesifikt omtalte verneverdiene. Sett bort fra den bedriftsøkonomiske siden av disse prosjektene mener NVE derfor at det kan forsvares å gi konsesjon også til nye kraftverk i denne omgang.

I Ot. prp. nr 39 (1998-1999) fremgår det av merknadene til § 25 at minstekravet for å gi konsesjon er at fordelene ved tiltaket overstiger de samlede skader og ulemper av tiltaket for allmenne og private interesser, både i vassdraget og i nedbørfeltet. Videre står det at selv om minstekravet er oppfylt, og tiltaket alene ikke har store skadevirkninger, kan det begrunne et avslag at sumvirkningen av mange slike tiltak som kan forventes i fremtiden, til sammen vil ha det.

Selv om det gis konsesjon til prosjekter som er redusert i forhold til hovedalternativene, vil det fortsatt representere inngrep i et vassdrag som bl.a. er vernet på grunn av helheten i vassdraget. NVE mener at det hele tiden må foretas en løpende vurdering av når summen av disse inngrepene blir for mange. Alle nye søknader som tas inn til behandling vil derfor bli vurdert opp mot de konsesjoner som allerede er gitt og den samlede belastningen et hvert nytt kraftverk representerer.

NVE har, samtidig med vedtak i denne saken om bygging av Fossvatn kraftverk, gitt konsesjon til Vaule, Malmei og Tengesdal kraftverk. Samtlige prosjekter er redusert i forhold til omsøkt hovedalternativ. Søknaden om bygging av Mjåvatn kraftverk er avslått grunnet konflikt med verneverdiene.

Dersom Fossvatn kraftverk gis konsesjon, vil fem av de seks kraftverkene (inkludert Ørdsdal i 2010) som er sendt på felles høring, få konsesjon. Dette er i utgangspunktet mye i et verna vassdrag. Det at tre av kraftverkene er opprustingsprosjekt veier tungt i vurderingen, og er delvis årsak til at det blir gitt så mange konsesjoner i denne omgang. Videre vil vi understreke at de konsesjoner som er gitt er til kraftig reduserte prosjekt i forhold til omsøkt, både med tanke på det tekniske inngrepets art, og uttak av vann. Vi mener derfor at den samlede belastningen av å gi inntil fem av kraftverkene konsesjon ikke går ut over verneverdiene i vassdraget. Vi viser til vår konklusjon lenger bak når det gjelder vedtak i denne saken om Fossvatn kraftverk.

Oppsummering

Omsøkt tiltak ligger i et vassdrag som er vernet på bakgrunn av de meget store verneverdiene knyttet til biologisk og geologisk mangfold, landskap, friluftsliv og kulturmiljø.

Høringspartene er med noen unntak, og på visse vilkår, positive til prosjektet. Kraftverket vil gi inntekter til tiltakshaverne og Bjerkreim kommune, og kan bidra til å styrke lokal næringsaktivitet, verdiskapning og bosetting.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 1,5 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for minikraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. I 2010 klarerte NVE om lag 0,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. NVE mener at så lenge disse interessene ikke er av svært stor verdi eller dersom de kan avbøtes i tilstrekkelig grad gjennom vilkår, så kan det gis konsesjon til tiltaket. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

NVE mener at fordelene også er knyttet til at det blir etablert minstevannføring på berørt elvestrekning. Oppgradering av dam og rørgate vil ha en positiv effekt på landskapsbildet. Ulempene er knyttet til redusert naturlig variasjon i vassdraget.

NVE mener at tiltaket kan gjennomføres dersom slukeevnen reduseres noe i forhold til omsøkt. Dette for å sikre at vassdraget kan beholde noe variasjon i vannføringsregimet. Samtidig så må minstevannføringen settes høyere enn omsøkt for å ivareta allmenne interesser i og langs vassdraget. Slike krav vil redusere produksjonen med ca. 0,5 GWh/år, men etter vårt syn er dette nødvendig for at tiltaket kan gjennomføres.

NVEs konklusjon

NVE mener det er flere fordeler med prosjektet i forbindelse med oppgradering av Fossvatn kraftverk, og dette kan etter vårt syn gjennomføres uten at verneverdien svekkes. Tiltaket er derfor ikke i konflikt med vannressursloven § 35, 1. ledd, post 6 og 8. NVE mener fordelene ved det omsøkte tiltaket er større enn skader og ulemper for allmenne og private interesser slik at kravet i vannressursloven § 25 er oppfylt. NVE gir i medhold av vannressursloven § 8 Berland Kraft as tillatelse til å bygge Fossvatn kraftverk og regulere Fossvatn med 0,5 m i perioden 01.06-31.08 og 1 m i perioden 01.09-31.05. Tillatelsen gis på nærmere fastsatte vilkår.

Dette vedtaket gjelder kun tillatelse etter vannressursloven.

Forholdet til energiloven

Berland Kraft as har framlagt planer om installasjon av elektrisk høyspentanlegg som innebærer 900 m 22 kV jordkabel til eksisterende linjenett. Virkningene av linjetilknytningen inngår i NVEs helhetsvurdering av planene, og er ikke avgjørende for konsesjonsvedtaket.

Bjerkreim Jeger og Fiskeforening mener at det må vurderes å føre strømmen i kabel fra kraftverket. NVE forholder seg til de fremlagte planer som viser at søker vil anlegge jordkabel.

Dalane Energi er områdekonsesjonær og skal ifølge søknaden stå for bygging og drift av anlegget. Vi finner det ikke nødvendig med en egen anleggsconsesjon etter energiloven for høyspenttilknytning til

22 kV nett. Nødvendige høyspentanlegg, inkludert transformering, kan bygges i medhold av nettselskapets områdekonsesjon.

Dersom Berland Kraft as ønsker egen anleggskonsesjon, må det sendes inn søknad om dette når eksakt størrelse på elektriske installasjoner er klart. NVE kan da meddele egen anleggskonsesjon for kraftverket.

Det er i følge Dalane Energi IKS kapasitet fra transformator og videre i nettet, men kostnaden ved tilknytning vil bli noe høyere enn forespeilet på et tidligere tidspunkt.

NVE har ikke gjort en grundig vurdering av kapasiteten i nettet, og tiltakshaver er selv ansvarlig for at avtale om nettilknytning er på plass før byggestart. NVE vil ikke behandle detaljplaner før tiltakshaver har dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart. Slik dokumentasjon må foreligge samtidig med innsending av detaljplaner for godkjenning, jf. konsesjonsvilkårenes post 4.

Merknader til konsesjonsvilkårene etter vannressursloven

Post 1: Reguleringsgrenser og vannslipp

Reguleringsgrenser

NVE mener reguleringen av hensyn til landskapsvirkninger, naturmangfold og hydrologisk avrenningsmønster må begrenses i sommersesongen, slik at vannstand i perioden juni – august i hovedsak skal ligge mellom kote 215,25 og 214,75. Dersom vannstanden er lavere enn dette skal kraftverket ikke være i drift, men kravet til minstevannføring opprettholdes så lenge vannstanden er over LRV.

NVE fastsetter følgende reguleringsgrenser for Fossvatn:

Magasin	Reguleringsgrenser		Reguleringshøyde m	Naturlig vannstand
	Øvre kote	Nedre kote		
Fossvatn	215,5	214,5	1	215
1. juni – 31. aug.	215,25	214,75	0,5	
1. sep. – 31. mai	215,5	214,5	1	

Vannslipp og slukeevne

Følgende data for vannføring og slukeevne er hentet fra konsesjonssøknaden og lagt til grunn for NVEs konsesjon og fastsettelse av minstevannføring:

Middelvannføring	l/s	334
Alminnelig lavvannføring	l/s	23
5-persentil sommer	l/s	25
5-persentil vinter	l/s	53
Største slukeevne	l/s	670
Største slukeevne i % av middelvannføring	%	200

Minste slukeevne	l/s	33
------------------	-----	----

Søker foreslår å slippe en minstevannføring på 30 l/s. Søker foreslår videre en største slukeevne på $0,67 \text{ m}^3/\text{s}$. Det søkes om en fortsatt regulering av Fossvatn med 1 m hele året

Fylkesmannen og NJFF Rogaland mener reguleringsmagasiner ikke er forenlig med vassdragsvernet, men går inn for konsesjon fordi det er en eksisterende regulering. Fylkesmannen forutsetter fortsatt regulering på 1 m og at dammen rehabiliteres skånsomt.

Marion og Alf Kåre Gåsland uttaler at en heving av vannspeilet på en halv meter vil forringe uteområdet ved hytta ved at deler av det blir satt under vann. Søker uttaler at det beror på en misforståelse og vil ta kontakt for å rette opp dette.

Fylkesmannen og Norges Jeger- og Fiskeforbund Rogaland mener den omsøkte slukeevnen er alt for høy. Fylkesmannen mener det kan gis tillatelse til slukeevner opp mot 60 % for eksisterende kraftverk, mens Norges Jeger- og Fiskeforbund mener den ikke bør overstige 50 % av middelvannføringen og at minstevannføring bør settes til 10 % av midlere vannføring gjennom hele året, dv. $0,05 \text{ m}^3/\text{s}$.

Bjerkreim Jeger og Fiskerforening uttaler at det er viktig at det til en hver tid opprettholdes en forsvarlig minstevannføring og at de, dersom det foreligger alternative utbyggingsløsninger, støtter det alternativet som foreslår høyest minstevannføring. Norges Jeger- og Fiskeforbund avdeling Rogaland uttaler at minstevannføringen bør settes til 10 % av middelvannføring, det vil si 33,4 l/s.

NVE mener slukeevnen må vurderes i hvert enkelt tilfelle, og at det må vurderes strengere ved en ny utbygging enn ved et eksisterende kraftverk. I dette tilfellet er det snakk om et eksisterende, eldre kraftverk, uten minstevannføring. NVE mener det er viktig å få etablert minstevannføring, og at opprusting av kraftverket er nødvendig. Et vannuttak som representerer det dobbelte av midlere vannføring er imidlertid for høyt i et verna vassdrag. Etter utbygging bør det fortsatt være en romslig og naturlig vannføring. Dette medfører at kraftverkets slukeevne må dimensjoneres for å sikre denne variasjonen. Med omsøkt slukeevne vil kraftverket kjøre med tilnærmet minstevannføring ca 90 % av tida. NVE mener slukeevnen bør være en del mindre enn middelvannføringen i verna vassdrag. Tiltaket berører ikke anadrom strekning, men det må sikres en viss minstevannføring og variasjon for å sikre annet liv i elva og opprettholde elvas funksjon som landskapselement.

Av hensyn til verneverdiene som er knyttet til vassdraget mener NVE at det må slippes en minstevannføring forbi inntaket til kraftverket på 70 l/s hele året. I tillegg skal største slukeevne i kraftverket være på maks 270 l/s. Dette vil etter NVEs beregninger føre til at det i et middels år vil bli overløp ved inntaket en større andel av året, ca. 20 %. Det må her tas hensyn til at reguleringen også bidrar til at antall overløpsdager reduseres.

En slukeevne som det her gis tillatelse til vil utgjøre ca. 80 % av middelvannføringen. Til sammenligning vil Tengesdal kraftverk få en maksimal slukeevne som utgjør ca. 60 % av middelvannføringen. Begge er opprustingsprosjekt, men NVE mener det i dette tilfellet kan tillates en høyere slukeevne. Dette begrunnes med at i tilfellet Tengesdal berører tiltaket anadrom strekning i nasjonalt laksevassdrag og elva er et viktig element i et område som er registrert i 'Vakre landskap i Rogaland'. Utløpsbekken fra Fossvatn har ikke tilsvarende kvaliteter.

I forhold til omsøkt hovedalternativ vil disse påleggene, etter NVEs beregninger, gi en redusert produksjon på ca. 0,5 GWh/år. Samlet produksjon vil da bli på ca. 1 GWh/år.

Slukeevne og minstevannføring er nøye vurdert i konsesjonsbehandlingen og kan ikke endres i en detaljplanprosess. En ev. endringsmelding med søknad om økt maksimal slukeevne vil ikke bli tatt til følge av hensyn til verneverdiene i vassdraget.

Det skal etableres en måleanordning for registrering av minstevannføring og vannstands nivå. Den tekniske løsningen for dokumentasjon av slipp av minstevannføringen skal godkjennes gjennom detaljplanen. Data skal fremlegges NVE på forespørsel og oppbevares så lenge anlegget er i drift.

Ved alle steder med pålegg om minstevannføring skal det settes opp skilt med opplysninger om vannslippbestemmelser som er lett synlig for allmennheten. NVE skal godkjenne merking og skiltens utforming og plassering.

NVE presiserer at start-/stoppkjøring av kraftverket ikke skal forekomme. Kraftverket skal kjøres jevnt og i takt med tilsiget. Inntaksbassenget skal ikke benyttes til å oppnå økt driftstid, og det skal kun være små vannstandsvariasjoner knyttet til opp- og nedkjøring av kraftverket. Dette er primært av hensyn til naturens mangfold og mulig erosjonsfare.

Dersom tilsiget er mindre enn minstevannføringskravet, og magasinet er på laveste tillatte vannstand for årstiden, skal hele tilsiget slippes forbi. Dersom det skulle oppstå en konflikt mellom å få fylt opp magasinet og samtidig overholde minstevannføringskravet, skal minstevannføringen prioriteres. Kraftverket skal i slike situasjoner ikke være i drift.

Post 4: Godkjenning av planer, landskapsmessige forhold, tilsyn m.v.

Vi viser til våre merknader foran under avsnittet forholdet til energiloven. NVE vil ikke godkjenne planene før det er dokumentert at det er tilgjengelig kapasitet og at kostnadsfordelingen er avklart, jf. våre merknader foran under avsnittet "Forholdet til energiloven".

NVE har gitt konsesjon på følgende forutsetninger:

Inntak (kote)	215 moh
Kraftstasjon (kote)	135 moh
Største slukeevne	270 l/s
Minste slukeevne	30 l/s
Regulering sommer (01.05-30.09)	0,5 m
Regulering vinter (01.10-30.04)	1 m
Vannvei	I dagen
Vei	Ingen nye veier

Mindre endringer kan godkjennes av NVE som del av detaljplangodkjenningen.

Detaljerte planer skal forelegges NVEs regionkontor i Tønsberg og godkjennes av NVE før arbeidet settes i gang.

Redegjørelse for hvordan det gamle anlegget er tenkt fjernet eller ivaretatt skal inngå i detaljplanen, men NVE setter som krav at den gamle rørgaten fjernes, som minimum på det slake partiet fra Fossvatn til den bratte lia ned mot Mjåvatn.

Rørgaten skal tilpasses omgivelsene slik at den ikke blir dominerende i landskapet.

Kraftstasjonen oppføres med en byggeskikk som er tilpasset omgivelsene.

Endelig plassering og utforming av inntaksdammen må komme fram i detaljplanene. Rehabilitering av dammen skal utføres skånsomt.

Eventuelle terrengskader som følge av transport skal begrenses og utbedres så raskt som mulig.

Norsk Ornitologisk Forening uttaler at det hekker en rødlisteart i området som kan forstyrres i en anleggsfase. Dersom det hekker rødlistede fugler i nærheten av prosjektområdet kan NVE pålegge stans i anleggsarbeidet i hekkeperioden dersom det anses at disse vil bli forstyrret. Tidspunkt vurderes i samråd med Fylkesmannen i Rogaland og fastsettes gjennom godkjenning av detaljplanene.

Post 5: Naturforvaltning

Vilkår for naturforvaltning tas med i konsesjonen selv om det i dag synes lite aktuelt å pålegge ytterligere avbøtende tiltak. Eventuelle pålegg i medhold av dette vilkåret må være relatert til skader forårsaket av tiltaket og stå i rimelig forhold til tiltakets størrelse og virkninger.

Post 6: Automatisk fredete kulturminner

Merknadene fra fylkeskommunen kommer inn under dette vilkåret. Vi minner likevel om den generelle aktsomhetsplikten med krav om varsling av aktuelle instanser dersom det støtes på kulturminner i byggefasen, jf. kulturminneloven § 8 (jf. vilkårenes pkt. 3).

Post 8: Terskler m.v.

Dette vilkåret gir hjemmel til å pålegge konsesjonær å etablere terskler eller gjennomføre andre biotopjusterende tiltak dersom dette skulle vise seg å være nødvendig.

Andre merknader

”Forskrift om saksbehandling og kontroll i byggesaker” gir saker som er underlagt konsesjonsbehandling etter vannressursloven fritak for byggesaksbehandling etter plan- og bygningsloven. Dette forutsetter at tiltaket ikke er i strid med kommuneplanens arealdel eller gjeldende reguleringsplaner. Forholdet til plan- og bygningsloven må avklares med kommunen før tiltaket kan iverksettes.

Det er søkt etter forurensningsloven om tillatelse til å gjennomføre tiltaket. Det må søkes Fylkesmannen om nødvendig avklaring etter forurensningsloven i anleggs- og driftsfasen. NVE har ikke myndighet til å gi vilkår etter forurensningsloven.

Forholdet til EUs vanndirektiv i sektormyndighetens konsesjonsbehandling

Søknaden om bygging av Fossvatn kraftverk gjelder opprusting/utvidelse av et eksisterende kraftverk. Gjennom en konsesjon kan NVE sette vilkår som forbedrer tilstanden i vassdraget, herunder etablering av minstevannføring og standardvilkår som gir vassdragsmyndighetene, herunder DN/Fylkesmannen etter vilkårenes post 5, anledning til å gi pålegg om tiltak som senere kan bedre forholdene i det berørte vassdraget. Vi kan derfor ikke se at vannforskriften (FOR 2006-12-15 nr. 1446) § 12 vedrørende ny aktivitet eller nye inngrep kommer til anvendelse her.